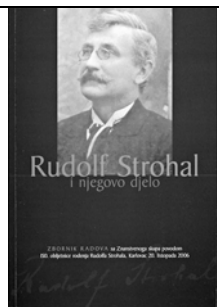

Rudolf Strohal i njegovo djelo, ur. Alojz Jembrih, Družba "Braća Hrvatskoga zmaja", Zagreb 2009., 273. str.

U Karlovcu je 20. listopada 2006. godine održan znanstveni skup u povodu 150. godišnjice rođenja Rudolfa Strohala (1856.-1936.) i 70. obljetnice njegove smrti. Izlaganja sa skupa predočena u ovoj knjizi kroz nekoliko znanstvenih aspekata razlažu prvi put život i stvaralaštvo Rudolfa Strohala, nezaobilaznoga filologa i skupljača hrvatske starine na razmeđu 19. i 20. stoljeća. Strohalova višeslojna filološka, povijesna i kulturološka znatiželja oblikovala je njegov iznimno bogat i raznovrstan stvaralački opus, koji je često bio minoriziran i nedovoljno vrednovan. Održani skup je upriličio zanimljiv susret i diskusije među današnjim istraživačima hrvatske književne i jezične baštine čiji se radovi redovito upiru na Strohalovo nasljeđe. Zato je i ova knjiga važan doprinos u vrednovanju Strohalova zdušnoga zanimanja za dijalektologiju, usmenu književnost te povijest, a posebice za hrvatski glagolizam, autohtonu vertikalu hrvatske kulture koju su stoljećima stvarali popovi glagoljaši, znajući se "u svojim književnim djelima približiti duši narodnoj kao nitko drugi", u čemu je i njihova najveća zasluga. Tu je zaslugu Strohal stalno ponavljao, nastojeći svojom pisanom riječi i kritikom u cijelosti promicati hrvatsko glagoljaštvo u paleoslavističkoj znanosti.

Zbornik sadrži 13 znanstvenih priloga kojibi se mogli svrstati u tri opće cjeline: Strohalovo povijesno okruženje, Strohalovo obrazovanje i radni vijek, Strohalov povijesni, književni i jezični doprinos hrvatskoj kulturnoj baštini. U prvoj su cjelini na izvjestan način povezana tri rada, od kojih nam prvi, Agneze Szabo, oslikava društvenu i političku scenu burna Strohalova doba, kada se Hrvatska našla u sastavu dvojne Austro-Ugarske Monarhije (1867.-1918.), ali i iz koje izlazi njezinim slomom, odmah ulazeći u sastav prve Jugoslavije (1918.-1941.). To je vrijeme u kojemu živi obitelj Rudolfa Strohala, po ocu porijeklom iz sjeverne Moravske, o kojoj detaljno razlaže Đuro Deželić, usredotočujući se na Strohalovo školovanje, ponajprije u Lokvama, potom u Rijeci i konačno na Mudroslovnom/Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, utemeljenom 1874. godine pod imenom "Kraljevsko sveučilište Franje Josipa I. u Zagrebu". Strohal pripada prvoj generaciji studenata, što je razvidno iz sačuvanoga "Absolutoriuma", koji potvrđuje njegovu akademsku naobrazbu klasičnoga filologa, kroatista i slavista. Uz osobne Rudolfove dokumente i obiteljske slike detaljno je opisano Strohalovo službovanje od Osijeka i Karlovca do Zagreba. Karlovačko razdoblje Strohalova života, u kojem je proveo gotovo dva desetljeća, spada u pedagoško i znanstveno najplodonosnije, što je razrađeno u prilogu Slavice Medunić-Pecoja. Istraživanja Milana Kruheka na građi o četiri najvažnija Strohalova povijesna priloga: "Grad Karlovac – opisan i orisan" (1906.), "Grad i selo Severin" (1932.), "Uz Lujzinsku cestu" (1935.) i "Karlovački kotar od XV do IX vijeka" (1936.) osvjetljavaju izraženu Strohalovu povjesničarsku sklonost. U vrednovanju tih radova autor se vodi spoznajom da Strohal nije bio povjesničar po zvanju, ali s obzirom na svoje bogato filološko i lingvističko znanje, a posebice ljubav prema hrvatskoj povijesti, otkriva i piše povijest svoga vremena i kraja i to su danas nezaobilazne bibliografske jedinice svakoga povjesničara.

Prepiske slavista 19. i 20. stoljeća važan su izvor mnogih spoznaja o njihovu radu, odnosima i mišljenjima, što potvrđuje pet sačuvanih pisama između Strohalo i Jagića tijekom 1910. i 1911. godine koja se nalaze u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. O važnosti tih pisama i odnosu Strohal-Jagić, ali i o mišljenjima drugih o Strohalu, predočava Alojz Jembrih, u čijem su prilogu transkribirana sva pisma ove prepiske s kratkim zaključnim osvrtom na nekolicinu mišljenja o Strohalovim zaslugama na polju hrvatske glagoljske baštine. O toj baštini, koju je Strohal objavio "troškom piščevim", unatoč nerazumijevanju ondašnjih institucija, u *Hrvatskoj glagoljskoj knjizi* 1915. godine, citiranoj, dopunjavanoj do danas nebrojeno puta, ali i katkad popravljanjoj, podrobno se zauzeo Darko Žubrinić, dok je prilog Davora Piskača usredotočen na zanimljiv žanrovski segment glagoljaške baštine: apokrifne priče i legende i u Strohalovu dopronosu i u aktualnim književnopovijesnim promišljanjima. Prodirući više u žanrovske glagoljaške odrednice Strohalove građe, prilozi Antonije Zaradije Kiš o egzemplima, posebice onim animalističkim i Marije-Ane Dürrigl o glagoljskoj zbirci receptata i terapijskih uputa, koje je objavio Strohal, otkrivaju njegovo posebno zanimanje za onu vrstu glagoljaške književne baštine koja je izravno služila puku: u liječenju propovijedima i moralnim predikama te receptima koji u sebi sjedinjuju magijski i empirijski pristup liječenju.

Posljednja skupina priloga, čiji su autori Silvana Vranić i Sanja Vulić, pokazuju Strohalo kao dijalektologa čiji je interes za hrvatska narječja urodio mnogim priložima, među kojima su ovdje istaknuta riječka cakavica i govor Oštarija, na temelju kojih autorice proširuju Strohalove studije svojim terenskim zapažanjima s kraja 20. stoljeća. O Strohalovoj brizi za hrvatski književni jezik i njegovoj *Hrvatskoj slovnici* te *Gramatici današnjega hrvatskoga književnoga jezika* razmatra Branka Tafra, ističući važnost pojave tih udžbenika za njihovo vrijeme, ali i njihov odraz danas. Posljednji prilog Željka Vegha predočuje Strohalovo zanimanje za kajkavštinu i važnost njegova bibliografskog i leksikografskog dopronosa, temeljeći se na istraživanju triju radova u kojima je opisano stvaralaštvo čak 86 hrvatskokajkavskih pisaca 18. i 19. stoljeća s relevantnim usporednicama.

Svi su prilozi zaključeni zapaženim popisom starije i najsuvremenije relevantne stručne i znanstvene literature, u kojemu se i ovaj put ističe raznolikost Strohalovih citiranih priloga, objedinjenih na 26 stranica u konačnom *Popisu Strohalovih radova* (priredio Đuro Deželić) podijeljenih u tri poglavlja, od kojih je prvo sastavio sam Rudolf Strohal u knjizi *Uz Lujzinsku cestu*, drugo je "Popis ostalih rasprava i članaka Rudolfa Strohalo", a treće su "Strohalovi radovi u rukopisu", koji se čuvaju u Arhivu HAZU i u Arhivu Odbora za narodni život i običaje HAZU (od kojih su neki objavljeni u *Zborniku za narodni život i običaje Južnih Slavena*).

Gotovo su svi predloženi radovi bili su tiskani u dvobroju časopisa *Svjetlo* 3-4 (2006.) Ogranka Matice hrvatske Karlovac, koji je bio priređen za svečani skup i na njemu bio promoviran.

Antonija ZARADIJA KIŠ